

20067. DRET MERCANTIL I

Introducció

Lliçó 1: origen i evolució del dret mercantil

I. La consideració del dret mercantil com un fenomen històric. El dret mercantil com a sistema de normes nascut en el tràfic mercantil medieval. Línies generals de l'evolució posterior.

II. La codificació mercantil. El Codi de comerç francès. L'objectivitat del sistema en les codificacions del segle passat. La codificació espanyola.

III. Progressiva expansió del dret mercantil. La "comercialització" del dret civil. La nova orientació professional del sistema. Dret mercantil i capitalisme.

Lliçó 2: concepte del dret mercantil

I. El concepte del dret mercantil en la doctrina tradicional. El dret mercantil com a dret dels actes de comerç. La doctrina dels actes de comerç en el nostre sistema. El dret mercantil com a dret dels actes fets en massa.

II. El dret mercantil com a dret de l'empresa; desenvolupament doctrinal i posició crítica. El dret de l'empresari i de l'activitat empresarial que desenvolupa.

Lliçó 3: les transformacions del dret mercantil contemporani

I. L'evolució de la realitat econòmico-social i el naixement del dret de l'economia. Els orígens i l'evolució del dret econòmic. Diverses orientacions doctrinals.

II. Dret mercantil i Constitució. La Constitució econòmica.

III. La projecció internacional del dret mercantil. La nova *lex mercatoria*. El dret mercantil internacional.

IV. La protecció dels consumidors i el dret mercantil.

Lliçó 4: mètode i sistema del dret mercantil

I. El problema metodològic en general i la projecció sobre la ciència jurídica; assaig de classificació de les diferents direccions metodològiques. Els mètodes jurídics principals; el mètode exegètic; el mètode històricocomparatiu; els mètodes constructius; la jurisprudència d'interessos.

II. Nous corrents metodològics. El problema del mètode en el dret mercantil.

III. El problema del sistema jurídic; la sistematització del dret mercantil.

Lliçó 5: el dret mercantil en el sistema general de la ciència jurídica

I. El dret mercantil com a dret especial *ratione materiae*; dret civil i dret mercantil; l'autonomia del dret mercantil.

II. La relació del dret mercantil amb altres branques jurídiques que es refereixen a

l'empresa; dret mercantil i dret econòmic; dret mercantil i dret laboral; dret mercantil i dret fiscal.

Lliçó 6: les fonts del dret mercantil

I. Generalitats; delimitació de l'expressió "fonts del dret mercantil".

II. La llei mercantil. El Codi de comerç; estructura i orientació; contingut i crítica. Lleis mercantils especials.

III. Els usos de comerç; procés formatiu i requisits; classes d'usos; prova de l'ús.

IV. Les condicions generals dels contractes.

Lliçó 7: les competències legislatives de les comunitats autònomes i l'ordenament jurídic comunitari

I. Les comunitats autònomes en l'àmbit del dret mercantil. Competències i potestat reglamentària. Conflictes de normatives i "lleis d'harmonització".

II. El dret mercantil en els estatuts d'autonomia.

III. L'ordenament jurídic comunitari i la incidència en el dret mercantil.

Lliçó 8: l'empresari, l'empresa i l'establiment mercantil.

I. L'empresa en sentit econòmic; significació jurídica de l'empresa; el problema de la seva naturalesa jurídica. Construccions doctrinals.

II. La idea d'empresa en la legislació i en la jurisprudència espanyola. Activitat empresarial, empresari i establiment mercantil.

Lliçó 9: l'empresari mercantil i el seu estatut jurídic

I. Concepte d'empresari; classes: empresari individual i empresari social.

II. L'empresari individual; estudi de la definició legal del comerciant. Capacitat. Prohibicions i incompatibilitats per a l'exercici del comerç. Exercici del comerç d'una persona casada.

III. L'empresari estranger

IV. Estatut jurídic de l'empresari mercantil; adquisició i pèrdua de l'estatut d'empresari. Obligacions professionals i drets que confereix l'estatut d'empresari. La responsabilitat de l'empresari.

Lliçó 10: l'establiment mercantil

I. Concepte i naturalesa. Elements integrants de l'establiment; establiment principal i sucursals.

II. L'establiment mercantil com a objecte de tràfic jurídic. La transmissió de l'establiment. Transmissió *inter vivos*; transmissió *mortis causa*. Explotació de l'establiment a títol limitat; usdefruit i arrendament. La hipoteca de l'establiment mercantil.

Lliçó 11. els auxiliars de l'empresari

I. Els col·laboradors de l'empresari; col·laboradors autònoms i col·laboradors subordinats; els auxiliars de l'empresari. Naturalesa de la relació entre l'empresari i els seus auxiliars.

II. L'apoderament dels auxiliars en el nostre dret. El factor; noció legal; caràcter i contingut del seu apoderament. L'actuació del factor en nom propi. Permanència i revocació de poder. Deures del factor. Els dependents. Els fadrins. Els viatjants.

III. Els col·laboradors autònoms de l'empresari. Agents mediadors. Agents mediadors col·legiats. Els agents comercials.

Lliçó 12. la comptabilitat de les operacions mercantils

I. La comptabilitat en sentit formal; funció i interès de la comptabilitat; sistemes legislatius.

II. La comptabilitat en sentit formal en el nostre dret. Llibres obligatoris; requisits legals; conservació dels llibres i correspondència; comunicació i exhibició dels llibres. Eficàcia probatòria.

III. La comptabilitat en sentit material. Els comptes anuals. El balanç. Formació i valoració dels elements del balanç. Les amortitzacions i les revisions del valor. L'auditoria de comptes.

Lliçó 13: la publicitat registral

I. La publicitat del Registre Mercantil; evolució històrica; dret comparat.

II. El Registre Mercantil en el nostre dret; empresaris i actes inscripibles. Organització del Registre. Procediment d'inscripció.

III. Principis bàsics de la publicitat registral; publicitat formal. Publicitat material; principis de legalitat, legitimitat i tracte successiu. Efectes de la inscripció respecte a l'acte inscrit.

IV. Registres especials

Lliçó 14: el dret de la propietat industrial, els signes distintius

I. Concepte i règim general de la propietat industrial.

II. Dret dels signes distintius; concepte i característiques. Sistema de protecció dels signes distintius. La Llei de marques de 1988.

III. La marca; concepte. Classes. Composició: contingut; prohibicions absolutes i prohibicions relatives.

IV. Procediment de concessió de la marca.

V. El naixement del dret sobre la marca; la protecció de la marca notòria. Contingut del dret de marca. Limitacions: l'esgotament del dret de marca i l'ús atípic de la marca. Accions per la violació del dret de marca.

VI. La marca com a objecte de negocis jurídics. L'extinció de la marca: nul·litat, anul·labilitat, caducitat i renúncia.

VII. Referència especial a la protecció de les denominacions geogràfiques i de les denominacions genèriques i específiques de qualitat dels productes.

VIII. El nom comercial.

IX. El rètol de l'establiment.

Llició 15: el dret de la propietat industrial; les patents

I. El dret de les invencions industrials. Sistema de patents vigent a Espanya. La Llei 11/1986, de 20 de març, de patents; antecedents; característiques generals.

II. Concepte de patent. Classes. Requisits positius de patentabilitat: la novetat, l'activitat inventiva i l'aplicació industrial. Requisits negatius o exclusions de patentabilitat.

III. Dret a la patent i designació de l'inventor. Enumeració dels drets de l'inventor.

IV. Les invencions laborals.

Llició 16: el dret de la propietat industrial; les patents (continuació)

I. La concessió de la patent; sistema de concessió.

II. Efectes de la patent i de la sol·licitud de patent. Contingut del dret de la patent; limitacions. L'obligació d'explotar la patent; llicències obligatòries. Accions contra la violació del dret de patent.

III. La patent i la sol·licitud de patent com a objectes de propietat; transmissió de la patent. Llicències voluntàries. Llicències de ple dret.

IV. Addicions de les patents.

V. Nul·litat i caducitat de la patent.

VI. Els models d'utilitat; concepte i règim jurídic.

VII. Protecció de les invencions industrials de forma: els dibuixos i els models industrials i artístics; concepte. Règim legal: exclusió de la Llei de patents.

Llició 17: el dret de la competència; règim jurídic de la competència deslleial

I. El dret de la competència; concepte i ordenació. Fonaments legislatius: dret espanyol i dret comunitari.

II. La lleialtat en la concurrència mercantil; concepte de competència deslleial.

III. Àmbit positiu de la disciplina sobre competència deslleial; la Llei 3/1991, de 10 de gener de 1991, sobre competència deslleial: objectius de la Llei; àmbit d'aplicació. La Llei 34/1988, d'11 de novembre, general de publicitat.

IV. La prohibició de la competència deslleial en la Llei 3/1991; la clàusula general prohibitiva. Actes concrets de deslleialtat competitiva tipificats a la Llei. Accions contra la competència deslleial.

V. La publicitat com a instrument de competència empresarial; activitat publicitària i publicitat comercial en la Llei general de publicitat. La publicitat deslleial com a supòsit

tipificat de publicitat il·lícita. Accions contra la publicitat il·lícita.

Lliçó 18: la defensa de la lliure competència

I. El dret antitrust; evolució històrica i dret comparat. Antecedents legislatius en el dret espanyol.

II. La Llei 16/1989, de 17 de juliol, sobre defensa de la competència; delimitació de les pràctiques prohibides per la Llei.

III. Pràctiques col·lusòries o concertades. Clàusula general de prohibició i supòsits concrets tipificats. Exempcions legals i conductes autoritzables.

IV. L'abús de posició de domini; concepte; formes d'abús de posició dominants.

V. Falsejament de la lliure competència per actes deslleials.

Lliçó 19: la defensa de la lliure competència (continuació)

I. El control de les concentracions d'empreses

II. Els ajuts públics

III. Els òrgans de control de la lliure competència; el Tribunal de Defensa de la Competència; el Servei de Defensa de la Competència. El Registre de Defensa de la Competència.

IV. Procediment i règim de sancions.

BIBLIOGRAFIA:

ARROYO, I. (Ed.) *Código de comercio y legislación mercantil*. Madrid: Tecnos, 1994. 10a edició.

BROSETA PONS, M. *Manual de derecho mercantil*. Madrid: Tecnos, 1991. 9a edició.

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, G. J. (coord.) *Derecho mercantil vol. I*. Barcelona: Ariel, 1992. 2a edició.

GARRIGUES, J. *Curso de derecho mercantil vol. I*. Madrid: 1975. 7a edició. A cura d'A. Bercovitz.

SÁNCHEZ CALERO, F. *Instituciones de derecho mercantil*. Madrid: Edersa, 1992. 16a edició.

URIA, R. *Derecho mercantil*. Madrid: Marcial Pons, 1993. 20a edició.

VICENT CHULIÀ, F. *Compendio crítico de derecho mercantil*. Vol. 1 i 2. Barcelona: Llibreria Bosch, 1991. 3a edició.

Criteris de valoració:

1. S'exigeix el coneixement de tot el programa.
2. Es farà una única prova final.
3. Es valoraran les pràctiques i els treballs realitzats.